

Perheosasto parantaa vankilassa olevien lasten oloja

Suomessa on viime vuosina ollut 20–30 lasta vankilassa tuomiota kärsivän vanhemman kanssa. Suurin osa lapsista tulee vankilaan alle vuoden ikäisenä ja he viettävät siellä keskimäärin muutamia kuukausia. Kaikki vankiäidit lapsineen ovat Hämeenlinnan suljetun vankilan äiti-lapsiosastolla ja Vanajan avovankilassa. Nyt Suomeen ollaan perustamassa uutta vankilan perheosastoa, jonka tavoitteena on edistää lapsen ja vanhemman vuorovaikutusta sekä valmistaa perhettä vankeusrangaistuksen jälkeiseen aikaan.

Suomeen ollaan luomassa uutta yhteistyömallia vankilaan sijoitettujen lasten turvaamiseksi. Lain mukaan vankilaan esitetään perustettavaksi perheosasto, jolle sijoitetaan vanhempansa kanssa vankilaan tuleva lapsi. Perheosasto mahdollistaa lapsen yhteydet normaaliin arkielämään ja vankilan ulkopuolella oleviin omaisiin, kuten toiseen vanhempaan ja sisaruksiin. Perheosasto saattaa lisätä myös isien tietoisuutta siitä, että he voivat ottaa pienen lapsensa mukaan vankilaan, silloin kun se on lapsen edun mukaista.

Ensi- ja turvakotien liiton mielestä perheosaston perustaminen on erinomainen muutos oikeaan suuntaan. Osaston henkilökunnaksi on ehdotettu kahta ohjaajaa ja viittä lastenhoitajaa. Liitto haluaa tuoda esille vakavan huolensa, että tämä tavoite ei toteudu esitetyllä henkilökuntarakenteella.

– Äideillä on muun muassa päihde- ja mielenterveysongelmia ja he tarvitsevat usein voimakasta tukea vanhemmuuteen. Äidin ja pikkulapsen yhtäaikainen hoitaminen on erityisosaamista vaativa työ, jolle pitää saada riittävät resurssit, sanoo Ensi- ja turvakotien liiton toimitusjohtaja **Ritva Karinsalo**.

Lastensuojelujärjestön ja vankilan yhteisellä hankkeella kaadettiin seiniä

Ensi- ja turvakotien liitto ryhtyi vankiloiden aloitteesta hankkeeseen, jolla parannetaan lasten oloja vankilassa. Hankkeella on saatu merkittäviä tuloksia; vankilan äiti-lapsiosastoilla on kaadettu seiniä lapsien leikkitilan saamiseksi sekä sisustettu tiloja lapsimyönteisiksi. Äiti-lapsiparien kanssa tehtävälle työlle on saatu sisältöä ja välineitä muun muassa perhetyön viikko-ohjelma ja vauvan tarpeet -ryhmä. Vanajan vankilan johtajan **Kaisa Tammi-Moilasen** mukaan kolmas muutostaso on henkilökunnassa tapahtunut asenteiden muutos, jota voi kuvata virittäytymisenä äiti-lapsiparien asialle.

Hankkeen aikana lapsen asema vankilassa ja lapsen edun kokonaisvaltainen arviointi on noussut tietoisien tarkastelun kohteeksi. Kehittämistyötä on tehty tiiviissä yhteistyössä vankiloiden äiti-lapsiosastojen henkilökunnan ja johdon kanssa. Päämäärä lapsen aseman kirkastamisesta ja halu muutokseen ovat olleet yhteisiä tekijöitä.

Lastensuojelulain muutosehdotukset parantavat vankilassa olevien lasten asemaa

Vankilan ulkopuolella ajatellaan helposti, että lapsi on vanhempansa kanssa turvassa muurien sisäpuolella. Vankeus kuormittaa vanhemmuutta, vaikka toisaalta se antaa mahdollisuuden keskittyä äitinä olemiseen. Vankilan johto on jo aiemmin nostonut julkisuuteen huolen lapsen asemasta vankilassa. Vanajan vankilan äiti-lapsiosasto oli jopa suljettuna jonkin aikaa 2000-luvulla, koska haluttiin saada näkyväksi, että lasten hyvinvointi ja turvallisuus olivat vaarassa. Kun yhteistyö alkoi Ensi- ja turvakotien liiton kanssa, niin vaikuttamistyöhön on saatu uutta vauhtia. Yhteisen vaikuttamisen tuloksena voidaan pitää lastensuojelulain muutosehdotuksia, jotka ovat tulossa voimaan ensi vuoden alusta.

Keskeisin uudistus on, että lastensuojelun viranhaltijat päättävät lapsen sijoittamisesta vankilaan vanhempansa kanssa eivätkä enää vankeinhoitolaitoksen sijoittajayksiköt. Muutos haastaa kuntien lastensuojelun tiiviimpään yhteistyöhön vankeinhoidon kanssa lapsen edun arvioimiseksi.

– Lastensuojelun tarve tulisi aina selvittää, kun lapsi tulee vankilaan vanhempansa mukana. Tärkeintä on lapsen edun yksilöllinen ja kokonaisvaltainen arviointi. Kokonaisvaltainen arviointi on ikää merkittävämpi tekijä eikä aina ole edes vauvan edun mukaista olla äitinsä kanssa vankilassa, sanoo Karinsalo. Hämeenlinnan ja Vanajan henkilöstö saa Ensi- ja turvakotien liitolta kiitosta siitä rohkeudesta ja avoimuudesta, millä he ovat lähteneet mukaan kehittämistyöhön. Vankeinhoidon ja lastensuojelujärjestön osaamista yhdistämällä on onnistuttu luomaan uusi tapa ajatella lapsia vankilassa. ”Viranomaisen päätöksellä laitokseen otettu henkilö” eli lapsi on tullut näkyväksi.

Lisätietoja:

toimitusjohtaja Ritva Karinsalo, puh. 0400 291 785

kehittämispäällikkö Susanna Kalavainen (Äiti-lapsi -työn kehittäminen vankilassa –projekti), puh 040 534 3811

tiedottaja Mikko Savelainen, puh. 040 5877 278